

NKBV

Bergwandelen
Alpinisme
Sportklimmen

Comblain-au-Pont

Les Tartines et les Roches Noires

Vertrekpunt: de HerBerg, Rue de Luin 4, Sy

Aankomstpunt: de HerBerg, Rue de Luin 4, Sy

Afstand: 5 km

1. Algemene informatie

Naam van de Route: Comblain-au-Pont: les Tartines et les Roches Noires

Opsteller: Dirk v.d. Oetelaar

Vertrekpunt: de HerBerg, Rue de Luin 4, Sy

Aankomstpunt: de HerBerg, Rue de Luin 4, Sy

Afstand: 5 km (7 km indien je met de trein bent)

Moeilijkheidsgradatie: licht | normaal | **pittig** | zwaar

Hoogteverschil: totale stijging/daling = 210 m, langste stijging = 80 m

Hoogste punt v.d. route: 190m boven op het massief van 'Les Roches Noires'

Laagste punt v.d. route: 110m (voormalige station van Comblain-au-Pont)

Parkeren: In Rue de la Gare, nabij het voormalige station

Horeca: in Comblain-au-Pont zelf en in de buurt van het voormalige station

Bijzonderheden: deze route is absoluut ongeschikt voor kinderwagens en rolstoelen

Datum opstellen: versie 1.3: 2 juni 2013 // versie 1.0: 18 september 2004

2. Inleiding

Dat de HerBerg in een mooi stukje van de Ardennen staat, is bij de meeste bezoekers van de HerBerg wel bekend. Maar ook wat verder van de HerBerg kent het Ardenner landschap zijn bekoringen. Zo ligt op 25 auto-minuten rijden van de HerBerg een pittoresk dorpje aan de Ourthe dat Comblain-au-Pont heet. Dit dorpje ligt tussen twee ruige en beschermde natuurgebieden: 'Les Tartines' en 'les Roches Noires'.

Door zijn bijzondere rotsformaties, zijn Comblain-au-Pont en omgeving zeker de moeite waard om eens te bezoeken. In de dorpskern en in de directe omgeving van Comblain-au-Pont zijn beeldentuinen ingericht. Kunstenaars uit de hele wereld hebben hier met materiaal uit de omgeving (dolomietkalk dus) een prachtige diversiteit aan sculpturen en beelden geproduceerd.

Kortom: houd je van een uitdagend landschap, beeldende kunst maar ook van mooie doorkijkjes, meanderende rivieren, oude kerkhoven, steil omhoog en omlaag, over en door rotsen, prachtige beekdalen, steengroeves en grotjes (en dat allemaal tijdens een wandeling van circa 5 km!!), dan is deze wandeling een absolute must voor je. O ja, als je de route op een donderdag gaat lopen, kan je ook nog even een leuke markt in de dorpskern van Comblain-au-Pont bezoeken.

3. Het beginpunt

Er zijn twee manieren om vanuit de HerBerg bij het beginpunt van deze wandeling te komen:

1^e optie: per auto. Je rijdt vanuit Sy naar Hamoir. Ga in Hamoir de brug over, rij door de winkelstraat en daarna het spoor over. Ga op de kruising vervolgens rechtsaf richting Esneux. Na zo'n 8 km zie je in Comblain-au-Pont rechts een brug over de Ourthe met opschrift 'Grotte' en een pijl naar links. Deze brug rijdt je voorbij. Één kilometer verder ligt rechts van je weer een brug. Dit keer ga je er wel overheen (richting: Aywaille 9 km). Je bent nu in het gehucht 'Pont de Scay' dat tegenwoordig een onderdeel is van Comblain-au-Pont. Je kruist even verder een spoorlijn en gaat meteen daarna rechtsaf (Rue de la Gare). Parkeer in deze straat ergens je auto. Je wandeling begint bij het huis met nr. 15.

2^e optie: per trein. Per trein kan je van Sy naar het station van 'Rivage'. Daarna nog 1 km naar het beginpunt van de wandeling. De reistijd per trein is ongeveer 16 minuten.

In Rivage aangekomen, verlaat je het station en ga je linksaf. Je volgt de weg omhoog en boven aangekomen, ga je linksaf het spoor over. Je blijft nu deze weg volgen tot bij een 'Y-splitsing'. Hier ga je rechtsaf. Even verder maakt de dalende weg een bocht naar rechts en meteen daarna ga je met een brug over de 'Amblève'. Je gaat rechtdoor de 'Rue de Liotte' in. En aan het einde van deze straat steek je de kruising over en kom je in de 'Rue de la Gare'. De tocht begint bij het huis met nr. 15.

4. Aard van de wegen

Deze route gaat afwisselend over een enkel teerweggetje maar meestal over half-verharde wegen, rotspaadjes en bospaadjes. Soms is de ondergrond hard, dan weer zacht, soms nat en dan weer droog. Met name als het geregend heeft, kan een enkel pad erg glad zijn! Sommige paden gaan zeer steil omhoog en naar beneden. Je moet ook een keer een 'scharte' met daarin veel 'geröll' (los puin) afdalen. Ook behoort een stukje afklimmen tot het handwerk van deze tocht. Je moet dus nogal 'schwindelfrei' en 'tritt-sicher' zijn. Al met al is enige avontuurlijke aanleg bij deze wandeling zeker gewenst en moeten ouders hun kinderen goed in de gaten houden!

TIP: Op sommige stukjes is het aan te bevelen de route eerst even zelf te verkennen en pas daarna de kinderen in je gezelschap en de wat minder ervaren deelnemers te laten nakomen. Indien nodig, geef je hen aanwijzingen en help je hen verder.

5. Aanbevolen uitrusting

- Goede en stevige (berg)schoenen van 'BC' kwaliteit | Eenvoudig rugzakje met regenpak.
- Kaart van de omgeving, evt. kompas. | Drinken en eten | wat geld.
- Zaklamp | opgeladen GSM-telefoon | EHBO-setje.

6. Route-aanduiding

Deze route is niet expliciet gemarkeerd. Je zult diverse tekens en markeringen tegenkomen maar die hebben niets met deze wandeling te maken. Op sommige stukken kan je je echter wel oriënteren op de veelvuldig aanwezige GR tekens.

7. Kaarten

- NGI-kaart, nummer: 49/1-2, schaal 1:20.000 (1 cm = 200m)
- Deze kaart is NIET te koop in de HerBerg maar is wèl te verkrijgen in diverse zaken (boekhandel) in Hamoir of Barvaux.

8. Routebeschrijving

- Zoek in de 'Rue de la Gare' het huis met nummer 15. Ga net na dit huis linksaf, een zeer smal GR- paadje in. Al snel gaat dit pad rechts om een groot gebouw heen en begint meteen behoorlijk te stijgen.
- Net na de derde haarspeldbocht ga je rechtsaf en m.b.v. een trapje van spoorbielsen verder de helling op. Je verlaat nu de GR-route. Het pad wordt nu eerder een spoor dat je licht stijgend langs de helling verder omhoog blijft volgen. Volg het lemige 'pad' tussen de bomen door dat even verder lichtjes gaat dalen om vervolgens 'dood' te lopen tegen een rots met daarin een grotje.
 - o Je zult het niet geloven? Maar je zult hier toch echt doorheen moeten. Kan je je voorstellen dat deze doorgang door de rots de 'geboortespleet' wordt genoemd? Na deze 'Renaissance-beleving' kom je uit in een zogenaamde 'Scharte' (= Duits), 'Coulloir' (= Frans) ofwel een afvoergeul van de berg (= Nederlands). Het is nogal bijzonder om een dergelijk fenomeen in de Ardennen tegen te komen. Meestal zie je deze structuren alleen in wat hogere gebergten. Door erosie vallen stukken rots van boven naar beneden en op hun weg slijten ze deze geulen uit. Bij het doorkruisen van zo'n 'Scharte' moet je dus ook altijd even naar boven kijken of er toevallig niks naar beneden komt. Met name dieren willen nog wel eens wat lostrappen.

- Goed; Je steekt dus met een paadje het 'couloir' recht over en je komt bij een volgende rots met daarin een enorme natuurlijke poort uit. Ga hier doorheen. Je komt nu weer in een 'couloir' uit.
- Ga rechtsaf en volg het pad langs de rotsen tot het einde.
 - o Je hebt een prachtig uitzicht over het Ourthe-dal. Rechtsonder zie je het oude station van Comblain-au-Pont. Daar in de buurt staat je auto ergens geparkeerd!
- Als je uitgekeken bent neem je hetzelfde pad terug. Na ± 20 m kom je bij een Y-splitsing. Je gaat hier rechtsaf en neemt het dalende pad. Als je een stukje door dit 'couloir' bent afgedaald, zie je aan de overkant in de rotswand enige dichtgemetselde ingangen van een grottenstelsel.
 - o Als je het van wat dichterbij gaat bekijken zie je dat er in het metselwerk wat spleten zijn opengelaten. Dit is gedaan om de vleermuizen een toegang tot hun onderkomen te verschaffen. Er zijn in deze wand ook nog twee ingangen opengelaten. Ga er gerust eens in en kijk eens hoe ver je komt. Je hoeft niet bang te zijn om te verdwalen. Eigenlijk zijn het gewoon doodlopende gangen.
- Ga weer terug naar het 'pad'. Op het extreem steile en met steentjes bezaaide pad zal je toch echt een weg naar beneden moeten zoeken. Pak onderweg een klein wit steentje op en doe dat in uw rechter broekzak. Verderop in de wandeling zal wel duidelijk worden waar dat goed voor is.
- Je bent nu beneden aangekomen in een dalletje dat hier ook wel het 'petit paradis' (het kleine paradijs) wordt genoemd.
 - o En als je goed rondkijkt snap je ook wel waarom dat is. In het niet toegankelijke deel links achter het hek groeien en bloeien erg veel beschermde plantensoorten (o.a. uiterst zeldzame orchideeën). Voordat je verder gaat, kan je evt. eerst een bron gaan bekijken. Ga hiervoor, waar links het hek begint, rechtsaf. Neem nu weer het 1^e paadje rechts en loop een stukje omhoog langs met varens en mossen begroeide rots. Je komt nu bij een glashelder water leverend bronnetje uit. Er zijn nog wel wat meer leuke plekjes in dit dalletje te bekijken. Om je weg te vervolgen, ga je terug naar het pad waarlangs je naar beneden bent gekomen.
- Volg het pad, langs het hek, verder naar beneden. Volg dit pad dat bij tijd en wijle aan een 'jungle' doet denken. Het pad loopt vervolgens langs een weiland (links). Op een splitsing ga je linksaf en blijft het hek van dit weiland volgen.
 - o Naar links heb je aan de andere kant van het weiland een mooi zicht op rotsen die als platen recht uit de bergwand steken. In de directe omgeving komt dit veel voor en hier worden dergelijke structuren ook wel 'tartines' genoemd. Wellicht weet je dat een sneetje brood in het Frans ook wel 'tartine' wordt genoemd. Met wat verbeeldingskracht lijken deze rotsen in de verte ook wel op boterhammen die rechtop staan. En daarom heet dit beschermd stukje natuur 'les Tartines'.
- Aan het einde van dit weiland (waar het hek naar links buigt), ga je op een kruising van paden, rechtdoor. Je gaat nu verder het bos in en het pad begint ligt te stijgen.

- Je volgt dit pad door een dicht bebost beekdal verder omhoog. Als het pad niet goed zichtbaar is, dan sla je linksaf direct nadat er van links een ander beekdal op het eerste dal is uitgekomen.
- Boven aangekomen eindigt dit pad in een T-splitsing. Ga hier rechtsaf en betreedt een paar meter verder door een draaihekje een weiland. Hou in dit weiland rechts aan en loop omhoog tot het hoogste punt bij een aantal grote sparren in de wei. Ga hier vervolgens naar links en steek de wei verder over tot je, verscholen onder bomen, bij een paar veehekken weer zo'n draaihekje tegenkomt.
- Via dit hekje kom je in een volgend weiland. Vervolg je route door langs het draadhek (links van je) verder omhoog te lopen. Als het hek plotseling scherp naar links afbuigt, loop je gewoon rechtdoor. Beter nog loop je iets naar links totdat je, aan de andere kant van het weiland, in de bosrand wederom zo'n draaihekje tegenkomt.
- Met behulp dan dit draaihekje verlaat je het weiland. In het bos neem je het dalende padje dat wat verder op een breed, naar rechts dalend, pad uitkomt. Je gaat nu meteen weer naar rechts en verlaat daarmee gelijk weer het grote pad. Als het goed is sta je nu in de bedding van een drooggevalen beekdal.
- Je volgt dit beekdal verder omlaag. Maar pas op! Je komt al gauw bij een stuk rots dat afgeklommen zal moeten worden. Ga verder omlaag, je komt nog een 'richeltje' tegen (soms vind je hier een handig touw) en doe voorzichtig om dit lastige stukje te overwinnen.
- Na een steile (en gladde) afdaling kom je uit in een soort hoefijzervormig komdalletje. Via een padje (spoor) verlaat je dit dalletje naar rechts.
- Op een Y-splitsing houd je rechts aan. Je wandelt nu een oude en verlaten steengroeve binnen. Het pad loopt hierin dood.
 - o Deze groeve is nu overigens in gebruik bij een buitensport-organisatie uit Comblain-au-Pont.
- Als je de overvloedige begroeiing en de steile wanden goed hebt bekeken, neem je hetzelfde pad weer terug. Op dezelfde Y-splitsing van daarnet ga je rechtsaf.
- Even verder moet je weer een stukje over een rotsige ondergrond afdalen.
 - o Pas op! Gebruik tijdens je klauter-partij NIET de uit de bodem uitstekende roestige staaf (dat kan namelijk vingers kosten als je onverwacht uitglijdt !!!)
- Het pad gaat nu verder dalen en loopt parallel aan het spoor. Volg dit pad, ± 300 meter, tot je bij een Y-splitsing, op hetzelfde niveau als het spoor, bent gekomen.
 - o Aan de rechterkant hebt je vanaf hier weer een fantastisch uitzicht op de 'Tartines'.
- Ga op dit punt circa 10 meter rechtsaf, je komt nu bij het weiland waar je eerder ook al langs gelopen bent. Ga meteen voor dit weiland linksaf en met een donkere tunnel onder het spoor door.
- Ga daarna linksaf en volg met een pad de rivier de Ourthe stroomopwaarts. Dit wordt spoedig een brede, met grote platanen, gemarkeerde laan.
- Aan het einde van deze laan volg je met een fietspad nog steeds de rivier (Quai de la Cité). Voor een deel is het hele pad onzichtbaar. Maar het is gelukkig wel mogelijk om door te lopen, en (over een muurtje) op de parallelweg (die wordt gereconstrueerd) uit te komen.

- Steek met de brug de rivier over en steek ook de (drukke) weg over. Je loopt nu via de 'Place le Blanc' het centrum van Comblain-au-Pont in. Recht voor je, boven het dorp zie je ook al de 'Tour Saint-Martin'. Dit zal na de koffie het volgende doel van deze struintocht zijn.
- Maar eerst lopen we verder de straat in en laten we ons verrassen door de vele sculpturen die hier zijn opgesteld. Er is hier vast wel een plaatsje naar je zin te vinden, waar je onder het genot van een drankje kunt uitrusten en eens even van de voornamelijk uit dolomieten-kalk gevormde beelden kunt genieten.
- De route gaat verder bij 'Taverne Grill Restaurant des Grottes' dat momenteel (mei 2013) wordt gesloopt. Ga vanaf 't plein rechtsaf de beeldentuin in en loop tussen de beelden de berg op.
 - o Wellicht lukt het een van je om het zwaard van koning Arthur uit de steen te trekken. Mocht je daar inderdaad in slagen, dan ben je degene die volgens de legende aanspraak mag maken op de engelse troon.
- Je blijkt dus toch een gewone sterveling te zijn? Dan zit er niks anders op dan één van de paden omhoog te kiezen. Het maakt niet uit welke je kiest. Je komt altijd uit bij een oud en vervallen maar zeer sfeervol kerkhof dat rondom de 'Tour Saint-Martin' is aangelegd.
 - o Deze toren is een 12e eeuwse burchtoren. In de 17e eeuw werd hij als een klokkentoren geïntegreerd in een nu verdwenen gotische kerk. Loop gerust eens over het kerkhof heen. Neem de aparte sfeer van deze bijzondere plaats eens goed in je op en geniet daarbij ook van het werkelijk majestueuze uitzicht op de riviervallei met hierin zijn meanderende Ourthe. Als Alfred Hitchcock nog zou leven, zou hij vast en zeker met deze plek in gedachten, iets sinisters kunnen hebben uitgedacht.
- Verlaat het kerkhof door het grote smeedijzeren hekwerk en ga rechtuit door een prachtige brede laan met links en rechts ervan wederom allemaal kunstwerken (=GR-route). Bijna aan het einde van deze beeldentuin, vind je rechts een picknick-tafel.
 - o Een prima locatie om even uit te rusten maar tevens een plek met een prachtig uitzicht op de bossen aan de overkant van de rivier. Trouwens, daar heb je het eerste deel van de wandeling gelopen!!
- Je verlaat het beeldenpark bijna aan het einde ervan aan de linkerkant. Je steekt daarbij een oude en vervallen betonnen basketbalveld over.
- Volg het brede gravelpad naar rechts (=GR.), tussen twee weilanden door.
 - o Tegenover je, in de verte, ligt het donkergekleurde massief van 'les Roches Noires' (de zwarte rotsen). Dit is het volgende doel van onze wandeling. Het is een zeer bekend en zwaar beschermd natuurgebied. Het gaat hier om dolomiet-rotsen met een vegetatie die goed gedijt op een kalkachtige ondergrond. Trouwens, er groeien ook veel orchideeën. De weilanden die je onder aan de rotsen ziet, markeren de plaats waar ooit de Ourthe heeft gestroomd. Het water van de rivier heeft de rots bloot gelegd.
- Waar het pad naar links afbuigt, ga je rechtsaf, wederom tussen twee weilanden door (=GR). Wat verderop gaat het pad tussen twee prikkeldraadhekken door.

- Ga verder tot aan een draaihekje. Ga hier doorheen en volg het GR-pad verder door het bos (steil) omhoog. Je komt uit op 'n T-splitsing.
- Ga hier rechtsaf (= einde GR). Het eerste paadje rechts bied je een bankje met ook hier weer een prima uitzicht op Comblain en op de riviervallei.
 - o De hekwerken die je ziet zijn aangebracht om de vegetatie (waaronder zeldzame orchideeën) te beschermen. Maar ook om de roofvogels, die hier op de rotsen huizen, de rust te gunnen die hen toekomt. Neem ook eens een donker steentje van het pad en vergelijk dat met het steentje dat je waarschijnlijk nog in uw rechter broekzak hebt zitten. Het is van hetzelfde materiaal (dolomietkalk) en toch is de kleur anders. De kalk is vele tientallen miljoenen jaren geleden ontstaan. In de Ardennen en in een stuk van de Eifel bevond zich toen een grote zee. Hierin zaten heel wat zeediertjes. Als dergelijke zeediertjes afsterven, zinken ze naar de bodem. Het organisch gedeelte zal volledig ontleden en het witte kalk van de skeletten blijft over. De kalklaag wordt zo steeds dikker en door de zeer hoge druk wordt dit, na verloop van miljoenen jaren, omgezet in de witte kalksteen die we nu kennen. Dat de kalk hier niet wit is komt omdat het ontledingsproces iets anders (en dus niet volledig) is verlopen en daarbij wat koolstofresten zijn achtergebleven. Deze zwarte koolstof kleurt de van oorsprong witte kalk dus wat donkerder. Vandaar de naam van dit gebied: 'les Roches Noires' (de zwarte rotsen).
- Je volgt het pad. Het pad gaat het bos in en daalt verder.
 - o Als je goed oplet, zie je in het bos vreemde putten en grachten. Welnu, dat zijn de restanten van loopgraven die hier, aan het einde van de 18e eeuw, gebouwd zijn door Franse soldaten. In die tijd vochten ze tegen de Oostenrijkers.
- Nu moet je even goed opletten. Loop net zo lang door totdat je (na 200 meter vanaf het punt waar aan beide zijden van het pad bos is) aan de rechterkant duidelijk een pad ziet. Ga daar niet in maar loop nog \pm 100 m. door. Je komt nu bij een Y-splitsing.
- Ga hier linksaf. Je verlaat het hoofdpad en loopt door een naaldbomenbos verder. Na wat bochten gaat het bos over in een loofbos. En dit pad komt met een T-splitsing uit op een ander pad.
- Ga hier rechtsaf.
 - o Een stukje verder kan je linksaf met een trap in de helling omlaag. Deze trap brengt je bij de ingang van een grotje. De liefhebbers kunnen hier gerust doorheen kruipen (lamp meenemen). Aan de andere kant van deze grot kan je weer tegen de helling omhoogklimmen en kom je weer op ons pad uit. Ga dan op het pad linksaf en je komt weer bij de trap uit.
- Het pad zal al spoedig behoorlijk gaan dalen. Pas daarbij op als het geregend heeft, kan het hier erg glad zijn. Dit pad brengt je bij een geasfalteerde weg, de N633.
- Ga op deze weg linksaf en meteen weer rechtsaf. Steek met de brug de Ourthe over en steek ook het spoor over.
- Als je met de auto bent gekomen, neem je de eerste weg rechts (Rue de la Gare) en zal je voertuig het einde van deze wandeling markeren. Ben je met de trein dan neem je de eerste

weg links (Rue de Liotte) en volgt je de borden 'la Gare'. En circa 1 kilometer verder, zal het trein- station van 'Rivage' ook voor je het einde van deze wandeling markeren.

Einde